

Näkökulmia tiedejulkaisemiseen: Yliopistokirjastojen näkökulma

Tiedejulkaisemisen rahoitus –teemapäivä 5.10.2018 Helsinki

Anne Lehto, Tiedekirjasto Tritonia, Vaasan yliopisto

FUN – Yliopistokirjastojen verkosto, työvaliokunnan jäsen

Anne.lehto@tritonia.fi

[This work is licensed under a
Creative Commons
Attribution-ShareAlike 4.0
International License](#)

Johdanto

- Yliopistokirjastot & tiedejulkaiseminen
  - Pääsy tutkittuun tietoon (painetut | lisensoidut | avoimet tietoaaineistot) (outside in)
  - Julkaisuarkistot, Green open access –rinnakkaistallennus, osalla myös omaa julkaisu/kustannustoimintaa (inside out)
  - Uuden tiedon tuottamisen, julkaisemisen ja tiedejulkaisuihin perustuvan metriikan palvelut tutkijoille ja organisaatioille (työvälineet, esim. viitteidenhallinta, ohjaus tekijänoikeudet, metriikkapalvelut yms.)
- Dekaanin kommentti: “maksamme kahteen kertaan julkaisuista— lisenssien lisäksi myös APC-maksut” (+ kirjoittamiseen käytetty aika + peer review)
- Todellisuus, ekonomia
- Kohti tulevaisuutta, mutta emme ole vielä siellä.
- Transitiovaihe: edelleen lisensoituja aineistopaketteja vs. avoimesti saatavilla olevia aineistoja, jotka toimivat erilaisilla businessmalleille. Painopiste siirtymässä julkaisumaksuihin tilausmaksujen sijaan.

Yliopistokirjastojen näkökulma tiedejulkaisemiseen

- Syyskuussa julkaistu eurooppalaisten tutkimusrahoittajien OA-linjaus, Plan S edellyttää välitöntä avointa julkaisemista, tarvitaan mm. neuvotteluja kustantajien kanssa embargojen poistamiseksi sekä OA-maksujen kohtuullisen tason määrittelemiseksi.
- Esim. toistaiseksi kaikki FinELibin lehtipaketit, jotka sisältävät Open Access -elementin ovat ns. hybridejä, tänä vuonna solmitut sopimukset ulottuvat Plan S:n tavoitevuoteen eli vuoden 2020 loppuun.

Yliopistokirjastojen näkökulma tiedejulkaisemiseen

- Kotimainen tiedejulkaiseminen, Kotilava
  - Hankkeen tavoite tärkeä ja kannatettava
  - Positiivista, että 2018 päivitetystä esityksessä otettu huomioon:
    - saatu palaute ja esitetty yliopistoille artikkelimaksun alennusta 800 eurosta 700 euroon.
    - Elektra ja Peri+ -kustannukset.
  - Todettu kuitenkin, että yliopistojen osuus esitetyistä kustannuksista silti edelleen suuri (esitetyn etenemissuunnitelman mukaan 68,2 % > 80,5 % > 85 %), kaikki eivät Elektra Peri+ -tilaajia.
  - Suunnitelma laskettu 15 yo, 25 amk ja 10 tutkimusorg. mukaan

Yliopistokirjastojen näkökulma tiedejulkaisemiseen: Kotilava-hanke

- Rahoitusmalliehdotuksen pohdinta...
  - Lähtökohta: tilausmaksut, 2016 tilaajista 7 % organisaatioita.
  - FUN: rahoitus pitäisi jakaa tasaisemmin yliopistojen, amkien, tutkimuslaitosten ja muiden tahojen, kuten tutkimusrahoittajien kesken.
  - Läpinäkyvyyttä toivotaan lisää vrt. Plan S:
    - Kustannusten muodostuminen
    - Suunniteltu organisointimalli
  - Lehtivalikoima
    - Mukana olevien lehtien valikoima sisältää vielä melko niukasti laajemmin yliopistoille relevantteja lehtiä vs. rahoitusosuuksien perustelevinen.

Yliopistokirjastojen näkökulma tiedejulkaisemiseen: Kotilava-hanke

- Rahoitusmalliehdotuksen pohdinta...
  - Osa lehdistä muuttunut jo OA-lehdiksi, hyvien käytänteiden hyödyntäminen.
  - Vaihtoehtoisia malleja, joita suositellaan selvittävän:
    - Puhdas artikkelimaksumalli
    - Artikkelimaksun sekä TSV:n avustukset yhdistävä malli (kansallisen kulttuurin tukeminen)
- Tieteen avoimuus hyödyttää koko yhteiskuntaa, jatkuvaa oppimista, innovaatioita ja yritystoimintaa.
- Kotimaisten tiedejulkaisujen avoimuuden edistäminen tulisi nähdä kansallisena intressinä.
- Avoimen julkaisemisen edistämisestä kotimaisissa tiedelehdissä olisi huolehdittava keskitetysti.
- Tarvitaan kansallinen ratkaisu osana avoimen tieteen toimintakentän koordinaatiota.
- FUN osallistuu mielellään yhteistyöhön kansallista ratkaisua kehitettäessä.

Plan S: 4. periaate & Kotilava?

- In case such high quality Open Access journals or platforms do not yet exist, the Funders will, in a coordinated way, provide incentives to establish and support them when appropriate; support will also be provided for Open Access infrastructures where necessary.

Lähteet

- FUN Suomen yliopistokirjastojen verkoston kommentit 10.9.2018 Kotilava-hankkeen 20.6.2018 päivitettyyn ehdotukseen.
- Science Europe: Coalition S. Making Open Access a reality by 2020.

<https://www.scienceeurope.org/coalition-s/>